

UNIwersYTET MEDYCZNY
IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCŁAWIU

Katedra i Klinika Gastroenterologii i Hepatologii

kierownik: dr hab. Katarzyna Neubauer, profesor Uczelni

Wrocław, 30.04.2024.

Szanowny Pan

Prof. dr hab. n.med. Bolesław Samoliński

Przewodniczący Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu

Warszawski Uniwersytet Medyczny

Ocena rozprawy doktorskiej pt.:

„Wpływ zmian nawyków żywieniowych po operacjach bariatrycznych na wybrane wartości parametrów laboratoryjnych”

mgr Małgorzaty Kaszuby

Promotor: dr hab. Anna Różańska-Wałędziak

Promotor pomocniczy: dr hab. Maciej Wałędziak

Wielce Szanowny Panie Przewodniczący,

przedstawioną mi do recenzji rozprawę doktorską pani mgr Małgorzaty Kaszuby stanowi monografia zatytułowana „Wpływ zmian nawyków żywieniowych po operacjach bariatrycznych na wybrane wartości parametrów laboratoryjnych”.

Monografia ma klasyczną strukturę i jest zbudowana z wstępu, części przedstawiającej założenia metodologiczne, w której Doktorantka przedstawia cel badania oraz materiał i metody, wyników, dyskusji i wniosków. W monografii Doktorantka zawiera również streszczenie w języku polskim i języku angielskim, piśmiennictwo, a ponadto spis treści, wykaz skrótów oraz spis tabel i rycin.

We wstępie Doktorantka zwięźle przedstawia definicję otyłości, jej patogenezę, epidemiologię, z uwzględnieniem danych globalnych i polskich oraz wymienia najczęstsze powikłania choroby. Następnie Doktorantka w wyczerpujący sposób omawia rolę chirurgii bariatrycznej w strategii postępowania u pacjentów chorujących na otyłość. Na recenzentce duże wrażenie zrobiła szczegółowa znajomość przez Doktorantkę tej opcji leczenia. Doktorantka przytacza aspekty historyczne rozwoju chirurgii bariatrycznej, opisuje zasady, skuteczność i powikłania poszczególnych technik operacyjnych leczenia otyłości oraz zamieszcza ryciny ilustrujące opisywane zabiegi. Koncentruje się na najczęściej wykonywanych zabiegach bariatrycznych: laparoskopowej rękawowej resekcji żołądka (LSG) oraz laparoskopowym ominięciu żołądkowo-jelitowym sposobem Roux-en-Y (LRYGB). Ponadto Doktorantka opisuje kryteria kwalifikacji do leczenia otyłości metodą chirurgii bariatrycznej i odnosi się do praktyki klinicznej w Polsce. Ważną, z uwagi na cel projektu badawczego, częścią wstępu jest omówienie zaleceń żywieniowych dla pacjentów w okresie przed zabiegiem operacyjnym i po operacjach bariatrycznych oraz problemu niedoborów żywieniowych i zasad suplementacji u pacjentów po zabiegach bariatrycznych. W tej części pracy Doktorantka także umieszcza ryciny ilustrujące omawiane zagadnienia.

W kolejnej części monografii Doktorantka przedstawia główny cel pracy, którym była ocena wpływu zmian nawyków żywieniowych na wartości parametrów w badaniach laboratoryjnych pacjentów po operacjach bariatrycznych. Doktorantka wymienia również trzy cele szczegółowe: analizę zmian wartości parametrów w badaniach laboratoryjnych w korelacji ze zmianami nawyków żywieniowych po operacji, porównanie wpływu rodzaju zabiegu na zmiany w nawykach żywieniowych i wartości parametrów w badaniach laboratoryjnych oraz ocenę związku płci pacjenta ze zmianami nawyków żywieniowych po operacjach bariatrycznych.

W celu realizacji projektu badawczego Doktorantka przeprowadziła retrospektywne badanie w grupie 88 dorosłych pacjentów Poradni Chirurgicznej Wojskowego Instytutu Medycznego – Państwowego Instytutu Badawczego (WIM-PIB) w Warszawie. Na przeprowadzenie badania Doktorantka uzyskała zgodę Komisji Bioetycznej przy Wojskowej Izbie Lekarskiej. Do grupy badanej zostali włączeni pacjenci, którzy w ciągu ostatnich 8 lat

przed rozpoczęciem badania, byli leczeni z powodu otyłości z zastosowaniem chirurgii bariatrycznej: LSG (87,5%) lub LRYGB (12,5%). 75% grupy badanej stanowiły kobiety. Doktorantka zebrała dane medyczne, demograficzne, informacje na temat nawyków żywieniowych przed i po operacji oraz przeanalizowała szeroki panel badań laboratoryjnych, które były oznaczane przed operacją oraz w trakcie wizyty kontrolnej 6 miesięcy po operacji. Dane dotyczące nawyków żywieniowych Doktorantka uzyskiwała na podstawie ankiety wypełnianej przez pacjentów w ramach wizyt przed i po leczeniu chirurgicznym w Poradni Chirurgii Bariatrycznej WIM-PIB. Ankieta, którą Doktorantka posłużyła się prowadząc badanie, została również umieszczona w monografii. Wśród analizowanych przez Doktorantkę badań laboratoryjnych znalazły się: hemoglobina glikowana, aminotransferaza alaninowa, aminotransferaza asparaginianowa, białko całkowite, cholesterol całkowity, lipoproteiny o niskiej gęstości, triglicerydy, glukoza na czczo, wapń całkowity, żelazo, ferrytyna, kwas foliowy witamina D, witamina B12, hemoglobina, liczba krwinek czerwonych, hematokryt. Doktorantka zastosowała właściwe metody analizy statystycznej. Uzyskane wyniki Doktorantka przedstawiła w postaci opisowej oraz w formie przejrzystych i starannie przygotowanych tabel. Zdaniem recenzentki przedstawienie części wyników w postaci rycin zwiększyłoby ich czytelność. W dyskusji Doktorantka odniosła wyniki własnych badań do dostępnych danych literaturowych. W tym miejscu należy zaznaczyć, że Doktorantka w swojej pracy odwołuje się do aktualnego piśmiennictwa, które liczy blisko 100 pozycji.

Podsumowanie

W podsumowaniu należy zauważyć, że Doktorantka podjęła w swojej pracy niezwykle istotny problem leczenia chirurgicznego otyłości, przewlekłej choroby charakteryzującej się złożoną, wieloczynnikową i nie do końca wyjaśnioną patogenezą oraz rosnącymi wskaźnikami zapadalności na całym świecie, również wśród dzieci. Otyłość ma liczne powikłania ze strony różnych narządów i układów oraz jest czynnikiem ryzyka licznych nowotworów złośliwych.

Cele projektu badawczego były przejrzysto sformułowane. Grupa badana została starannie scharakteryzowana, wraz z opisaniem kryteriów włączenia i wyłączenia. Kryteria te, biorąc pod uwagę założenia badania, powinny być uzupełnione o określenie minimalnego czasu, jaki upłynął od zabiegu operacyjnego, który w tym przypadku powinien wynosić 6 miesięcy. Nie odnalazłam również informacji dotyczących chorób towarzyszących i stosowanego leczenia. Biorąc pod uwagę, że Doktorantka bada m.in. parametry gospodarki węglowodanowej ważne jest zwrócenie uwagi np. na częstość występowania cukrzycy i terapii tej choroby w grupie badanej. Doktorantka zrealizowała cele swojej pracy przedstawiając

wpływ leczenia otyłości metodami chirurgicznymi oraz zmiany nawyków żywieniowych na wybrane parametry w badaniach laboratoryjnych. Na podstawie przeprowadzonego badania wyciągnęła pięć wniosków. Dwa pierwsze wnioski dotyczą korzystnych zmian w odniesieniu do wskaźników laboratoryjnych gospodarki węglowodanowej (obniżenie poziomu hemoglobiny glikowanej oraz glukozy na czczo) i zaburzeń lipidowych (obniżenie poziomu triglicerydów oraz LDL i wzrost poziomu HDL) w badaniach kontrolnych po upływie 6 miesięcy od operacji bariatrycznej, zwłaszcza u mężczyzn i u pacjentów po zabiegu LRYGB. Doktorantka opisała również zmianę modelu żywienia w grupie badanej ukierunkowaną na rekomendowane wzorce żywieniowe, co zawarła we wniosku trzecim stwierdzając, że u pacjentów po operacjach bariatrycznych obserwowana jest zmiana nawyków żywieniowych polegająca na zmniejszeniu spożycia mięsa czerwonego, a zwiększeniu spożycia ryb, mleka i produktów mlecznych oraz pełnoziarnistych produktów zbożowych. Pierwsze trzy wnioski z badania są prawidłowe i mogą być przetłumaczone na język praktyki klinicznej. Zdaniem recenzentki wniosek czwarty (W celu utrzymywania prawidłowych wartości stężeń witamin i mikroelementów po operacji, konieczna jest ich stała suplementacja i monitorowanie) i wniosek piąty (Dla optymalizacji efektów leczenia bariatrycznego niezbędna jest opieka interdyscyplinarna nad pacjentem, ze szczególnym uwzględnieniem regularnej opieki dietetyka) nie są poparte wynikami przeprowadzonego badania i choć zawierają prawdziwe stwierdzenia, nie powinny znaleźć się wśród wniosków badania.

Zdaniem recenzentki mocną stroną pracy jest przedstawienie, w jaki sposób operacje bariatryczne wpływają na nawyki żywieniowe pacjentów chorujących na otyłość i leczonych w Polsce. Dieta jest jednym z czynników wykazujących duże zróżnicowanie geograficzne i nie zawsze wyniki badań przeprowadzonych w innych częściach świata mogą być przeniesione na płaszczyznę praktyki klinicznej w innym kraju. Wykazane przez Doktorantkę różnice w zależności od płci mogą stanowić cenną wskazówkę dla dietetyków pracujących z osobami chorującymi na otyłość. W opisie projektu nie odnalazłam natomiast podstawowych informacji dotyczących schematu wsparcia dietetycznego u pacjentów w grupie badanej. 40% badanych stanowiły osoby, które przebyły zabieg bariatryczny ponad 12 miesięcy od włączenia do badania i w tej grupie interesujące byłoby poznanie długoterminowego wpływu zabiegu na zmianę nawyków żywieniowych. Doktorantka opisała ograniczenia pracy związane przede wszystkim z grupą badaną, co wskazuje na umiejętność krytycznego spojrzenia na przeprowadzone badanie. Nie ustrzegła się błędów edytorskich, stylistycznych i interpunkcyjnych, ale należy zaznaczyć, że nie wpływają one na wartość pracy.

Wniosek końcowy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska pani mgr Małgorzaty Kaszuby pt. „Wpływ zmian nawyków żywieniowych po operacjach bariatrycznych na wybrane wartości parametrów laboratoryjnych”, która ma postać monografii, spełnia warunki określone w art. 187 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce Dz. U. 2018 poz. 1668 ze zm.

Wnoszę do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie pani mgr Małgorzaty Kaszuby do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

z wyrazami szacunku

dr hab. Katarzyna Neubauer, prof. UMW